

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

תוכנית רג"ב – תשפ"ג

החברה בישראל – סיורים

שם המרצה: ד"ר חיים אלבוים

היקף הקורס: 1 ש"ש

אופן הלמידה – ימי למידה וסיור (4 ימים מרוכזים)

רציונל הקורס

הקורס עוסק בסוגיות אקטואליות בחברה הישראלית ובשורשים ההיסטוריים שלהם. העיסוק הוא באמצעות עיון במקורות, סיורים, מפגשים וסדנאות התנסות. בקורס זה נפגשות הסטודנטיות עם פנים שונות וגוונים שונים של עם ישראל במדינתו, בדגש על היבטים הקשורים בתחום החינוך. קורס זה ניתן לבנות תוכנית רגב שנה ג, יחד עם הקורס העיוני 'ההיסטוריה של החברה בישראל'.

מטרות הקורס

- הסטודנטיות יכירו את עם ישראל לגוונים השונים, ויזדהו עם הערך של חיבור לחלקים שונים בעם.
- הסטודנטיות ייפגשו עם אנשים העוסקים באתגרים חברתיים וחינוכיים שונים, וידונו באתגרים אלו, בדרכי התמודדות ופיתרון, ובמתרחש כיום בתחומים אלו.
- הסטודנטיות יפתחו את תודעתן לחשיבות של עבודה חינוכית בפריפריה החברתית, יכירו בחשיבות ניהול שיח מעמיק סביב נושאים חברתיים, וירכשו כלים ותובנות לעבודה חינוכית עם אוכלוסיה מגוונת בכל מסגרת בה יעסקו בחינוך.

דרכי הלמידה:

הקורס עוסק בשלוש סוגיות מרכזיות של החברה הישראלית כיום. כל סוגיה נפתחת בלמידה של רקע היסטורי, וכוללת מפגשים, סיורים בשטח והרצאות אורח.

כל סוגיה כוללת מטלה מסכמת, אשר לה היבט תוכני וכן התייחסות רפלקטיבית לחוויות שחוו בסיורים ובמפגשים.

קמפוס רחובות
רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה
אלקנה, ד"ר אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

חובות הקורס ודרכי הערכה:

- נוכחות פעילה - 60%
- מטלות לאורך הקורס - 40%

דרכי יצירת קשר:

- טלפון נייד - 050-8788450
- דוא"ל - oeibaum@gmail.com

יחידות ההוראה:

1. מפגש - יום מרוכז במכללה: 'השד העדתי' והפער החברתי

- תמונת מצב אקטואלית – התבססות על צפיה בקטעים מן הסדרה התיעודית 'פנים אמיתיות' – השד העדתי.
- פערים וניכור בין קבוצות אוכלוסיה בישראל בחלוקה ע"פ גיאוגרפיה/מוצא
- כלל המדינה מול הציבור הדתי-לאומי
- התבוננות אישית אל מול הפערים והניכור – אצלנו בכיתה/בסניף/בשירות הלאומי/במכללה.
- הפערים בכיתה שאני מחנכת – הרלוונטיות לעבודה החינוכית שלנו.

2. יום סיור - ירוחם - מרכז ופריפריה

- סיפורו של יישוב - היסטוריה מקומית וזהות מקומית
- מפגשים סביב פרויקטים חינוכיים:
 - ישיבת אמי"ת בלבב שלם
 - תיכון מקיף דרכא ספיר
 - פרויקט הרובוטיקה היישובי
 - מועדון נוער - 'מחסן 52'
- ירוחם - דימוי ומציאות
- החינוך בפריפריה – אתגרים והזדמנויות
- חינוך תורני ואינטגרציה בחינוך – הילכו יחדיו?

קמפוס רחובות
רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה
אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

○ צדק חלוקתי - פריפריה יוזמת

○ מטלה - ניתוח מפגש

3. יום סיור ומפגש - קריית גת - בעקבות קהילת יהודי אתיופיה בישראל

○ ההיסטוריה של 'ביתא ישראל' באתיופיה

○ אורח החיים של היהודים באתיופיה

○ סיפור העליות לארץ - מפגש עם אסירי ציון

○ המשפחה והאשה בקהילה האתיופית - באתיופיה ובארץ

○ חוות 'אתכלית' - יוזמה חברתית מקורית ואחריות חברתית של בני העדה

○ הכתב האמהרי והמטבח האתיופי - סדנאות התנסות חוויתיות

○ האתגרים החברתיים והחינוכיים בשכונות יוצאי אתיופיה וההתמודדות איתם - גרעין

○ 'הנני' בקריית גת

○ מטלה - תכני הסיור פוגשים את האקטואליה ברשת

4. יום סיור ומפגש - ירושלים - בעקבות החברה החרדית

○ מבואות היסטוריים: התהוות ותמורות בחברה החרדית - מהחת"ם סופר ועד הגר"ח קנייבסקי

○ מפגש עם דמות מן העולם החרדי, העוסקת בהשתלבות בחברה הישראלית (צבא/תעסוקה): החברה החרדית והעולם הסובב - יחסים ותמורות

○ סיור עצמאי מונחה בשכונות החרדיות בירושלים: אנשים, מבנים, מסחר, תחבורה, תקשורת - אורח חיים וערכים, תצפיות ומסקנות.

○ מטלה - דו"ח סיור ותצפיות

ביבליוגרפיה

- ש' אבי-יאיר, 'קדמה' ו'אל המעיין', אפיקים 117-118, עמ' 9-10.
- אריה (לובה) אליאב, 40 שנה לתחילתה של העלייה הגדולה, סקירה חדשית: משרד הביטחון – ההוצאה לאור, תל אביב 1987.
- א' אפרת, "עוירות הפיתוח", בתוך: צ' צמרת וח' יבלונקה (עורכים), העשור הראשון – תש"ח-תש"ח, ירושלים תשנ"ח, עמ' 103-112.
- ג' בן עזר, כמו אור בכד: עלייתם וקליטתם של יהודי אתיופיה, ירושלים תשנ"ב

קמפוס רחובות
רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה
אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

- ב' בראון, חרדים מ"שלטון העם": ביקורת חרדית על הדמוקרטיה הישראלית, ירושלים תשע"ג
- ב' בראון, "מהתבדלות פוליטית להתבצרות תרבותית: החזון איש וקביעת דרכה של היהדות החרדית בארץ-ישראל (תרצ"ג-תשי"ד)", בתוך: מ' בר-און וצ' צמרת, שני עברי הגשר: דת ומדינה בראשית דרכה של ישראל, ירושלים תשס"ב, עמ' 364-413.
- מ' ברויאר (עורך), תורה עם דרך ארץ - התנועה, אישיה, רעיונותיה, אוני' בר אילן, רמת גן תשמ"ז.
- ד' הכהן, עולים בסערה: העליה הגדולה וקליטתה בישראל 1948-1953, ירושלים 1994.
- מ' ולדמן, "יהדות אתיופיה- מוצא זהות ומעמד אישי", בתוך: י' הקלמן (עורך), על מדין: אסופת שעורים והרצאות שנישאו בכנס הבוגרים, קיץ תשנ"א, ירושלים תשנ"ב, עמ' 116-129.
- מ' ולדמן, מעבר לנהרי כוש: יהודי אתיופיה והעם היהודי, ישראל 1989.
- ה' וב' חקק, "אבות ובנים לנוכח משבר העליה לארץ", בתוך: בשדה חמד, 2-3 (תשנ"ט), עותק אלק':

http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/sde_chem/sde_indx.ht

- י' כץ, מסורת ומשבר, ירושלים תשי"ח
- מ' ליסק, "ארץ ישראל הראשונה וארץ ישראל השנייה", בתוך: ד' עופר (עורכת), בין עולים לוותיקים: ישראל בעלייה הגדולה 1948-1953, ירושלים 1996.
- הרב משה סופר (יח"ס סופר), ספרא וסיפא: מלחמתו של מרן ה"חתם סופר" במתחדשים: כולל תשובותיו, מכתביו ודרשותיו ומכתבי גדולי דורו אליו, מהדורה שלישית מחודשת, מוסד הרב קוק, ירושלים תשע"ד
- ה' סלמון (עורכת), אתיופיה (סדרת קהילות ישראל המזרח במאות התשע-עשרה והעשרים), ירושלים תשס"ח
- מ"ש סמט, החדש אסור מן התורה: פרקים בתולדות האורתודוקסיה, ירושלים תשס"ה.
- א"נ פולק, "יהודי בפולין בארץ ישראל", בתוך: י' ברטל וי' גוטמן (עורכים), קיום ושבר - יהודי פולין לדורותיהם, כר' א, תשנ"ז, עמ' 399-412.
- א' פיקאר, הבחירה בש"ס - התשובה הרציונלית למצוקה האמוצינאלית", תרבות דמוקרטית, 11 (2007), עמ' 151-201.
- ד' פלזנשטיין וא' שחר, "הגיאוגרפיה של המעברות", בתוך: מ' נאור (עורך), עולים ומעברות - 1948-1952, ירושלים תשמ"ז, עמ' 87-98.
- מ' פרידמן, החברה החרדית - מקורות מגמות ותהליכים, ירושלים 1991.
- י' צור, "הבעיה העדתית", בתוך: צ' צמרת וח' יבלונקה (עורכים), העשור השני - תשי"ח-תשכ"ח, ירושלים תשס"א, עמ' 101-124.

קמפוס רחובות
רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה
אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

- צ' צמרת, ימי כור ההיתוך : ועדת חקירה על חינוך ילדי העולים, שדה בוקר 1993.
- מ' קורינאלדי, יהדות אתיופיה - זהות ומסורת, ירושלים תשמ"ט
- ע' קמון (עורד), הגשר הראשון : עדותם של חניכים יהודים יוצאי אתיופיה מכפר בתיה 1955-1995, רמת אפעל 1996.
- ס' קפלן, מוצאם של 'ביתא ישראל': חמש אזהרות מתודולוגיות, פעמים 33 (תשמ"ח), עמ' 33-49.
- מ קצינסקי, "המעברות", בתוך : מ' נאור (עורד), עולים ומעברות – 1948-1952, ירושלים תשמ"ז, עמ' 69-86.
- א' רביצקי (עורד), ש"ס : היבטים תרבותיים ורעיוניים, תל אביב תשס"ו.
- ת' שגב, – 1949 הישראליים הראשונים, ירושלים 1984.
- ס' שלום שטרית, המאבק המזרחי בישראל, תל אביב 2004.

קמפוס רחובות
רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון : 08-9485662
פקס : 08-9485686
דוא"ל : sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה
אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון : 03-9061301
פקס : 03-9061342
דוא"ל : dekan@orot.ac.il